

Dibuixants d'ara

Moreno

Amb «Garbancito» en el record

El divendres, 23 de novembre de 1945, va ser estrenada en sessió de nit, al cine Fèmina, la primera pel·lícula de dibuixos de llarg metratge produïda a l'Estat espanyol. Portava per títol «Garbancito de la Mancha», en la seva confecció hi havien intervingut 60 dibuixants, la preparació havia durat sis mesos, l'execució un any i mig i havia tingut un cost total de gairebé un milió de pessetes però, entre premis, contes, cromos, ninots i l'exhibició comercial, en va donar més de tres.

Aquest dia va representar el de màxima popularitat per al dibuixant Artur Moreno i Salvador, nascut a València, de pare cubà i mare valenciana, el 10 de maig de 1909 que, de petit, admirava i copiava coses dels dibuixants Urda i C. Rojo el mateix que, a la revista «Charlot», publicava les aventures d'una parella de detectius de pega que es deien «Cocoliche y Travagientos».

Als onze anys va venir a viure a Barcelona i es va iniciar en el dibuix en un concurs infantil convocat per «Pulgarcito» en el què va obtenir el primer premi i això li va permetre publicar el seu primer original en aquesta revista el 1925. Llavors anava a classe de dibuix a l'Acadèmia Baixas, del carrer del Pi, que també era freqüentada per Manuel Amat, el qual col·laborava a la revista humorístico-esportiva «Xut!». Aquest el va presentar a Valentín Castany, director i factòtum del setmanari i Moreno va començar a dibuixar-hi a partir del gener de 1926 (núm. 165) signant «Moron», una signatura que també farà servir a «Pepitu» d'aquella època. A partir d'aleshores col·labora a diverses revistes i setmanaris com «Colorín», «Hay que ver» i «Signoret» d'E. Bruguera, a la madrilenya «Gutiérrez», a «TBO», «L'Esquella de la Torratxa», «En Patufeta», «Violeta», «L'Esquix», «El Hogar y la Moda», «KKO», «Pocholo», «Mickey», etc... També fa catàlegs peis discs. Odeon i realitza una pel·lícula publicitària de dibuixos animats per «Choclates Nelia», que, a part de ser probablement el primer intent d'aquest tipus de cinema, li serveix per aprendre'n la tècnica.

Després d'una exposició (maig 1936) a la Sala Gaspar, arriba la guerra que Moreno passa a Barcelona treballant en allò que pot. El 1940 torna a «TBO», que aleshores només surt una vegada al mes, i il·lustra contes per Ed. Molino i, a partir de 1942, comença la seva aven-

tura de dibuixant de pel·lícules que l'absorbirà fins al 1948. Amb Josep M. Arola, de soci i de fotògraf, i amb Rosa Galceran i Armand Tosquellas d'animadors fa el curt «El capitán Tormentoso». Quan el tenen acabat, el van a vendre i, una de les ofertes, la fan a la casa Balet & Blay. Allà els diuen que els curts no interessen degut a l'obligatorietat del «No-Do» però li proposen de fer un llargmetratge. Li donen 24 hores per a decidir-se, ell l'endemà ja posa anuncis demanant dibuixants i sorgeix el «Garbancito» que consta d'un 200.000 dibuixos, uns 300.000 fotogrames i és un èxit espantós malgrat la multitud de problemes que van sorgir (no hi havia cel·lulòide, que s'havia de comprar a Suïssa, el tren que el portava era bombardejat, el vagó es perdia i es trigava un mes en trobar-lo; la pel·lícula s'havia de portar a revelar a Anglaterra, malgrat la guerra mundial i els bombardejaments que feien estar sempre amb l'ai al cor, etc...).

Acabada aquesta pel·lícula encara en fa una altra, amb els mateixos personatges, que es diu «Alegres vacaciones» però ell ja no veu l'estrena perquè, temptat per l'aventura americana, se n'ha anat a Veneçuela on fa curts comercials per «Bolivar Films» des de 1948 fins al març de 1949. Després col·labora a «Tricolor», una revista del Ministeri de Cultura, col·laboració que durarà fins al 1969. A part d'això fa dibuixos publicitaris fins el 1956, any que decideix tornar a Barcelona, on reprèn llargos col·laboracions a «TBO», a Editorial Exito i a «El Once», la revista successora de «Xut!», també editava Valentín Castany. Durant un any —1959— fa l'acudit a «La Vanguardia» (quan el periòdic d'acudits instaura aquesta secció) i dibuixa a «Gaceta Ilustrada» i a «Chito».

Moreno, amb el seu estil arrodonit i amb el seu tipus d'humor intemporal, amable i sense fió, ha estat un dels dibuixants representatius d'una època ben llarga de les nostres revistes infantils i humorístiques. També ha estat un d'aquells dibuixants que ha tingut la sort d'agradar-li la feina que fa i de tenir la passió de dibuixar fins al punt que cada història que comença la inicia gairebé amb la il·lusió de la primera vegada, disfruta fent-la i el temps li passa sense adonar-se'n. Aquesta combinació de circumstàncies és la que vol coincidir sempre en els autèntics professionals.

Lluís Solà i Dachs

